

שם דף ז"א ע"א בפלוגתא דר' יהודה ור' יוסי גבי אין שוחטין את הפסח על היחיד דר' יהודה דרש לא תזבח את הפסח ביחיד ור' יוסי מבטי לי' לכדר' שמעון וכו' ור' יהודה תרתי שמע מינה. ולר' ממאי דלהכי דקאמר ר"ש דלמא כדקאמר ר"י הוא דאחא. ח"ל לא ס"ד דהא כתיב איש לפי אכלו ע"ש ע"ב דפריך הגמרא ואלא מאיש לפי אכלו והא מדר' יוסי ס"ל כר"ש. ר"ש ס"ל כר' יוסי והוא מבטי לי' כו' ע"ש בתום שהניחו בתימה דלמא ס"ל ר"ש כר' יהודה ותרתי שמע מינה כדאמרינן לעיל לר' יהודה ע"ש. ולכאורה קשיא חזקה היא. ויש לומר דעיקר קושית הגמרא סמיכא דמוכרחין לומר מאידך דר"ש מאיזה מקום לשיטת' דס"ל כר' יוסי דשוחטין את הפסח על היחיד ולא דוקא מדר' ס"ל כר"ש ורק דרך הנמ' לקצר (כמבואר בכללי הש"ס דאיכא כה"ג) והוא דהרי מלינו שם בפסחים דף ס"ג. השוחט את הפסח על חמץ דס"ל לר"ש בארבעה פשר לשמו חייב ושלם לשמו פטור דר"ש ס"ל שחיטה אינה ראויה לא שמה שחיטה כשיטתה ע"ש. וא"כ קשי הרי כל דיני שליחות מפסח ילפינן מקרא דשחטו אותו כל קהל. כמבואר רפ"ב דקידושין דף מ"א ע"ב והא אנן ק"ל אין שליח לדבר עבירה וא"כ הרי השוחט הזה בעינן דליהוי שליח מכל החבורה הנמנים על הפסח. ולכאורה ניחוי איך איירי לר"ש לאו דלא תשחט על חמץ אם נימא שהי' אלל א' מבני החבורה החמץ ואחר היה השוחט א"כ קשה הרי השליחות של זה שיש לו החמץ הו"ל לדבר עבירה ובטל השליחות לגבי' (ע"ין בתום ב"מ י' ב' ד"ה דאמר) וממילא ינא זה האחד מבני החבורה הנמנים ע"פ ונמשכים ע"פ וא"כ ממילא נשאר הפסח לשאר החבורה שלא יש להם החמץ ולא עברי כלל והפסח הוי כשר וסוב. ואם נימא שהי' החמץ אלל זה השוחט והו"ל פסח נשחט על החמץ אם כן אכתי ק' דהרי כל בני החבורה עוברים על הלאו כיון שהוא נשחט על החמץ וא"כ הו"ל שליח לדבר עבירה מכל בני החבורה ובטל כל השליחות מכל שאר החבורה ולגבי כולם נתבטלה השליחות מזה הפסח ונשאר הפסח להך יחיד דהיינו השוחט בעצמו והו"ל פסח נשחט על היחיד וא"כ לר"ש דס"ל דהיכא דהפסח פסול אינו חייב על הלאו דס"ל שחיטה שאינה ראויה לש"ס הדר ל"ש הלאו דשוחט על החמץ וע"כ

ז"ל דר"ש ס"ל הפסח נשחט על היחיד והו"ל שחיטה כשירה להכי שפיר חייב השוחט אבל אם נימא כר' יהודה דאינו נשחט על היחיד לא משכחת לר"ש דחייב על הלאו דלא תשחט דהדר הויא ליה שחיטה שאינה ראויה וד"ל:

ב"ק ז"א ב' תוד"ה החובל תימא כו' ע"כ הקולן נטיעותיו כו' דהא חייב משום קולן חילנות טובות ואזהרת' מלא תכרות כדאמר' במכות ב"ב כו' ואחרים שקלצו נטיעה חייבים לריק לאוקמה כר"מ דאמר לוקה ומשלם דלוקה משום לא תכרות. א"נ בדלא אחרו ב'. והנה יש לתקן בפשוטו תמיהת התום' דהא קי"ל דאם האילנות שוות לפניס יותר מלפירות מותר לקלצן או שהוא לריק למקומן להעמיד שם בנין נמי מותר. או לאיזה תועלת אחר כגון דמכחשי בגופא. וא"כ גזל זה כל מגמתו הוא לגזול או לגנוב העצים ולמכרן ואם לא יקלצם לא יוכל למלאות מגמתו ואינו שוה אללו כלום ומשום הגניבה או הגזילה כבר נתייב בשילוחו ותו אין לחייבו משום לא תכרות דהא לא הי' יכול למלאות חפצו באופן אחר. ופלא הוא מדוע לא העירו התום' בעלמן בזה. עוד יש לתקן קושית התום' בהשכל דהנה רבים מתפללים על פסק הרמב"ם דפסק דספיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא ממקרא מלא שנאמר רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא דמשמשי דבעינן שידע בבירור כי לא עץ מאכל הוא וליישב דברי הרמב"ם נראה לומר דנטיעות של ערלה אפ"י שעושין פירות לא קאי עליהו עיקר הלאו דלא תכרותן ולא לקי עליה ולא איכפת לן על העתיד לבוא כיון דעכשיו אינו רשאי להנות ממנו. האומנם 'בח"ל דקי"ל ס' ערלה בחוץ לארץ מותר א"כ היכא דמספקא ליה בנטיעה אי היא של ערלה ופירותי' מותרין או לאו בזה הוא בחו"ל מותר ובא"י אסור וממילא משתנה הדין לענין קאינה דבח"ל חייב משום ל"ת ובא"י פטור וזה הוא כונת הכתוב דמייירי במלחמת שאר עממין ובחו"ל ע"ז קאמר רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא דודאי ערלה אז מותר לקלצו משום דאסור באכילה משא"כ אי הוי ס' ערלה דמותר באכילה ואסור לקלצו ומיושבין דברי הרמב"ם ובה סרה ג"כ תמיהת התוספות דהא בצרייתא קתני נטיעות וסתם נטיעות הוי רכות בשנים ואיכא לאוקמי בעודם בשני ערלה. כדמוכח במשנה קמיתא דר"ה: